

* * *

יוסי גמזו

שירים לנערה על גדות הלתה

"...אבל בשעה שאין שיוור וקיום לעבר הרחוק, לאחר מותם של הבריות, לאחר חורבנם של הדברים, יחידים וענוגים יותר, אבל גם עזים יותר, רוחניים יותר, מתמידים יותר ונאמנים יותר, עוד עומדים הטעם והריח ימים רבים, ובדומה לנשמות, הם קוראים זה לזה וממתינים זה לזה ומקווים בתוך חורבות עולמם ונושאים על גבי טיפה קטנה אחת שאין בה ממש, בניין גדול זה של הזיכרון."

(מרסל פרוסט: "עוגת המדלן הקטנה", מתוך "חפשי הזמן האבוד", תרגום: עדה צמח)

. I

יש משהו מזמין כזה, כמו חיק,
בקער המפרץ לטוף התכלת
בין שתי זרועות הרים שחבוקן
מניח לו לים להתרפק.
הקצה המטיח תלתלי
שיבה צחורה בחול, בתם של ילד
מוכיח שאין גיל לא לאדנה המתערסלת
ולא לזכרון המתדפק.

בחוף עושה הרוח לדקלים
את מה שמוללו אצבעותיה
של זאת שלא נטשה אותך אף פעם
גם כשנטשה מאד. שורות-שורות
קרשה ידה בשער-ראשך גלים
בהם טבעה כצרב את עקבותיה
של אהבה חותכת כסכין, כבחן-לקמוס:
It makes you or it breaks you
אין פשרות.

. I I

זה לא הזמן שלא מצליח להשפיע,
זה הכאב שלא מצליח להגלית.
כלום לא דוהה עם השנים, מלבד המיתוס
שפרספקטיבות מרפאות את השותת.
אין לב שלם כמו לב שבור, אמר ברתת
אותו חסיד מפלא, אף השנים המיתו
את השלמות הזאת עשרות מיתות ביום, מה שמוכיח
ששום סכין כזה
איננו מחלית.

ואם נשאר דבר-מה שלא חלל בו קדש
זו הזכירה שמעלה אותה באוב.

איך לדיק? האלמלא, הנעגוע, המכאוב
הם פעמון-אמודאים אף גם מלפדת
שקירותיה יצוקים זכוכית שקופה
ומצולותיו של העבר נגלות בה תרש
על אלמגיו ועל כרישיו צמאי-הטרף
אבל אף פעם לא יורדים בה עד סופה
של האמת החשופה מכל משחק-
הנצנוצים הזה, הכמו-קלידוסקופי,
שבו הופכים תמיד הזמן והדמעה
את העבדות לאגדות. איך לשחזר
את הספור הזה בלי מיק-אפ, בלי רטוש, אף לא קמעה?
הרי בסוף-הכל כל זכר הוא רק קופי
וכפזה הוא לעולם בן-ערכה, קרובן חוזר
לסחטנות הכסופים והמרחק.

אנלא יודע. רק הזים שבדכיי
מוסיף לרגם בי, לא נכנע ולא סולח,
גלים של שם ואז על מזח תרשותם
המתפוררת של הכאן והעכשיו.
אני רואה אותה לפני ואחרי, לפני חיי
שהם מרדף סיזיפי בעקבות חיה,
ואחרי מה שנרצח אף לא נצח בה ולא תם
כל עוד לא תמנו,
לא השיר
ולא השר.

.III

היא חוזרת עם רעיה ממסע לוינר-ואלד
בתמיל כבד כאד המתאבד על פני הדונאו
שספלון אמיל קלוף המשתלשל מאבזמו
מתחרה בלי הצלחה בצליל צחוקה הענבלי:
כמו הרעשה ארטילרית של אור,
כמו סינדר-עלומים מקצף,
כמו ואלס של יוהן שטראוס,
חוצה במכנסים הקצרים שלה את מתק
הבקר האפוי בחם-אוגוסט כזאכר-טארט.

ש'ש מאות מטר משם, בצלה
הרף והפסטלי של גנוגנת מפספסת
אדם-לבן כמו תפוחי לחיה וברק שניה
יושב צעיר בבית-קפה לצד ארוסתו.
עיני הארוסה צולחות בשקט, באקראי
את בהק הכפר, היא מזהה את העוברת
בקהל תרמילאי ההמלה שכורת-הקיץ
ומרעימה את שמה שד"ר פאוסט אהבו.

זו שקראו לה נתקת במאור
פנים מיועות, מרבוות בשפי-ארן
ואיזו נהרה שוחרת-טוב, מחבריה
ואצה בפתיעה אל הקוראת בשמה. מפאן
צוברות המיונסצנות איזה מתח לא צפוי,
כמו זרם-חלופין מן הטריניאלי לפטאלי:
- "תפירו, מציגה הארוסה את מודעיה
הלא-מידעים איש לרעהו, זה לזו.

מעבר לשלחן, באזרן של הנגלות
לוחצת יד אל יד את המבוכה המנמסת,
אבל עמק מזה, בתוף החשף הארטזי
שבנימי הדם המשתרגים באצבעות
חורץ פתאם בימאי-הגורלות את פסק-דינו
בלב שדה מגנטי לא-נראה של איזה ורקא
אלים מאד, עשוי תשוקה, בגידה, אשמה ונחם
שאלמלהו לא היה האיש אומר מקץ
שנים רבות, כאתיאיסט נבעת מול רגע מיסטי:
"ברגע זה ידעתי מי מהן תהא אשתי..."

.IV

פרופסור זיגמונד פרויד, אצלו בבית, כל שבוע
עורף סמינריון למתקדמים. כמו ידיו
הוא מגיש להם שטרודל ביתי וקפה ארומטי משלג בשלאגונה
ומה שחרף ולוהט לא פחות: צמוקים מתוצאות מחקריו.
אין הרצאת רפרט מלמד זה מונעת מכבוד הפרופסור
לקלט בזוית משקפיו הבורקים בקריצה גליצאית את גון
סמק פניו של האיש הצעיר כל אימת שעניו לוחכות את
זו היושבת בקצה השלחן ועיניה פוגשות את עיניו.

הפרופסור עורף אנליזה לעצם מושג ה-libido, "יש קשר
אטימולוגי, " הוא סח, "בלטינית בינו ובין libet (מנעים)."
בה-בשעה אין עינו, עין-הנץ, מחמיצה גם ממש את ההפך,
את מה שמאד לא מנעים ולא libet לורתר ההוא הצעיר
המשפיל מבטו החוזר ונבלם במחסום-הבושה כמו הדונאו
שכל נחשולי גאותו מתנפצים אל גדותיו הסלועות, לרסיסים.
אף-על-פי-כן הוא שם לב, הממזר הזקן, כי גם היא, אותה פרוילין
אין בה, שלא כסלעי הנקה, מאותן אדישות וקשיחות.
להפך: חכליל התפוח פושה בה, למחי מבטיו של העלם,
כאש-יערות מקמור לחייה עד קצות עלעלי התנוכים.

זו הסבה מפני מה כבר ממש בשבוע הבא וממנו
והלאה, בחסד אותה מקריות מדיקית של פרויד הקשיש,
מורה הפרופסור ליונגרמן: "אנא, יזוז אדוני קצת ימינה"

ולאנגזם אָבֵר זיכֵר, כְּצִיד מְצִיב מִלְפָּדֵת
דוּחַק בּוֹ בְּבַחֲוֹר וּמְקַרְבּוֹ לְמַחֲזוֹ חֶפְצוֹ.
אִם יִתֵּר מְסִבּוֹ שֶׁל הַשְּׁלֶחֶן זְזִים אִף הֵם
אֵין הַפְרָצָה מְמַחֶה בְּיָדָם, לְמַעַט הָאֲחַת, הַנִּכְלָמֶת:
"לא-לא, הַשְּׂאֲרֵי נָא בְּמִקּוּמָךְ," הוּא מְהַמְהֵם לָהּ
בְּלִי לְפָרֶשׁ דְּבָר, אִם יֵשׁ עוֹד צָרָךְ בְּפָרוּשׁ.

הַעֲלֵם זֶז יְמִינָה, כָּל שָׁבוּעַ עוֹד כֶּסֶא,
מְבַלִּי לְדַעַת כָּלֵל כִּי הוּא קָרֵב כָּל פְּעַם שְׂמֵאלָהּ
(זֹאת שְׁבִינּוֹ לְבִינָה מְצֻטְמָצֵם הַמְרַחֵק וְתוֹפֵחַ הַמַּתַּח
יְרֵתָה, הוּא עֲדִין אֵינְנו מוֹדֵעַ לְכֶךְ, אֵשׁ סוֹצְיָאֲלִיִּסְטִית מְאֹד
מְרוּבָה פְּרוֹלֶטְרִי בְּ"קָרֵל מְרָפֶס הוֹף", מְעֻזָּה הַמוּבָס שֶׁל הַ"שׁוֹצְבוֹנֵד"
בְּפֶבְרׁוּאָר 34 מוּל מְתַקְפוֹתָיו
הָאֲרִיִּטְלִיִּרִיּוֹת שֶׁל דוֹלְפוּס) כֶּךְ נֶצַח הַחֶפֶשׁ
אִף לֹא הָאֶהְבָּה שְׁגַם צְבָעָה, אוֹמְרִים, אָדָם.

שְׁנַיִם-שְׁלוֹשָׁה חֲדָשִׁים נִדְרָשִׁים לוֹ לְאִישׁ הַצֵּעִיר לְהַגִּיעַ
בְּקֶצֶב מְטָרִיף עֲצָבִים שֶׁל כֶּסֶא-לְשָׁבוּעַ מְקַצָּה הַשְּׁלֶחֶן
אֵל זֶה שְׂמֵנָגֵד, שָׁבוּ רְתוּקָה לְמִקּוּמָה בְּמִצּוֹת הַפְּרוֹפֶסוֹר,
כְּמוֹ לוֹרְלֵי שֶׁל הֵינָה עַל צוּקָה לְגְדוֹת הַרְיָנוּס,
יָפָה אִף לֹא בְּלוֹנְדִינִית, בְּשַׁחֲמָחוּם שְׁעָר גּוֹלֶשׁ –
זוֹ שַׁחֲכָתָה לוֹ, דוּמָה, כָּל חֵייהָ וְלֹא רַק בְּבִקְר-הַקֵּיץ
הַהוּא בּוֹ הַגִּיחָה כְּמִין אֵילָה פְּתֵאוּמִית וְיָפָה כְּבָרֵק
מֵאֶפֶל הַיַּעַר הַגּוֹתִי אֵל תוֹף בְּיִלְרוֹסִיּוֹת עֵינָיו שְׁנָכוּוּ בָּהּ,
מִי שַׁחֲצָתָה אֵז מְלֵבֵד אֶת סְמֵאוֹן הַכֶּפֶר הַהִיא
גַּם אֶת חֵייוֹ.

.V

שְׁנַתִּים אַחֲר-מִכֵּן: הֵם נְשׂוּאִים וּשְׁנִיָּהֵם תַּפְרָנִים וּסְטוּדֵנְטִים.
אֵין זֶה כְּבָר וַיִּנָּה שֶׁל עָרֵב הָאֲנִשְׁלוּס כִּי אִם אֵיזָה חוֹר בְּפָרִיס.
גַּם כָּאֵן הַזְּמַן הוּא צ'ק דְּחׁוּי, גַּם כָּאֵן יִפְלֵשׁ הַוִּירְמֵכֵט
אֵלֹא שְׁפֶסֶק הַזְּמַן הַשְּׂאוּל מְפִתָּה צְפָרִים נוֹדְדוֹת
לְהַטִּיל בִּיצִיָּהֵן כְּאוֹתָן קוֹקִיּוֹת בְּקֶנֶם שֶׁל זָרִים, אִם בִּיעַר
בוֹלוֹן הַמְזֵהִיב בְּשִׁלְכַת וְאִם בְּזִרְדֵן לוֹכְסְמְבוּר הַסְתָּוִי.
יֵשׁ לָהּ הָאֲמִץ, אִם לֹא הַחֲצָפָה, לְהוֹסִיף לָהּ מְלֵבֵד אֶת הַעֲנִי
גַּם הַרְיֹן אֲבָל גַּם דוֹקְטוֹרֵט וּשְׁנִיָּהֵם בְּשִׁלְב מְתַקְדָּם.

מִיָּסָה אֲמִיל הַרְצוּג, סוֹפֵר מְהֵלֵל, מְטַלְפֵן לְסוֹרְבוֹנָה: נְחוּץ לוֹ
כְּמִין אֶסִיִּסְטֵנְט שֶׁל מְחַקֵּר לְרַקְעָם הַהִיסְטוֹרִי הָרַב שֶׁל סְפָרִיו.
הוּא יִשְׁלֵם לוֹ בְּעֵינַי יָפָה, הוּא מְבִטִּיחַ, בְּתַנְאֵי שְׂיָהָא זֶה
מִיִּשְׁהוּ חֵד, מְחַנֵּן בְּ-*esprit*, הַמְכִיר אֶת כְּתָבּוֹ עַל בְּרִיָּם.
-"מִיִּשְׁהוּ אֵין לְנוּ," כֶּךְ מְזַכֵּרֶת הַפְּקוּלְטָה אֵל תוֹף הַשְּׁפוֹפְרֶת
בְּקוּל הַמְסָגִיר שְׁבִיב חִיוֹף פְּמִינִיִּסְטִי, "אִף מִיִּשְׁהֵי, *elle* – דוֹקָא יֵשׁ.
הִיא גּוֹמְרֶת עֲכָשׁוֹ דִּיסְרֵטְצִיָּה עַל כָּל פְּרִי-עֵטוֹ שֶׁל כְּבוֹדוֹ, כָּל הַקּוֹרְפוּס.
-"*Bien*," הוּא אוֹמֵר לָהּ, "בְּשִׁמוּנָה בְּבִקְר. מְחַר. אֵינְטֵרְוִי בְּבִיתִי."

בשמונה בדייק היא בטרקלין שלו, מובלת
בידי איש-השרת המוליכה לספרייה.

— "תשב מדמואזל", כך הבוס ומיד מתקן ל"מדאם" פי
הבטן

וברק הטבעת על צחור אצבעה מסירים כל ספק בנדון...
"המממ", הוא נבוך ונחפו להתיק דעתו מגופה הפורח
הישר לגופו של ענין וממחיש לה את מה שנדרש ממשרת
עוזר-המחקר שלו: "כמו, למשל, בספרי זה וזה" ומונה לה
כמו רוטשילד את כל מנייתיו שבבורסה
את כל פרטי הפרק,
העמוד
והפסקה.

עכשיו תורה שלה סופסוף לחוש שלא בנוח,
מה שמסביר את שעול-הסטטקטו שלה אבל לא את פשרו.
לא, זה עדין לא חרף בחוץ, וברור: היא אינה מצננת
ואף-על-פי-כן היא נשנקת לרגע ארף ופניה כאש.
"יסלח לי מיסיה", היא נבהלת לומר, "אם דברי ישמעו לו חלילה
כמין דקדוקי-עניות או חצפה לא-נסבלת, אף מה שפרט
כבודו רק הרגע איננו מצוי בפסקה, בעמוד או בפרק
יצר לי מאד להרהיב ולומר זאת:
אפלו לא בספר שנקב כבודו בשמו..."
ולוחשת (בטוחה פי מיד תזרק מספו של הבית החוצה)
את שמו של אחד מספריו הרבים של האיש, אבל ספר אחר.

השקט הנפער פתאם
שקוף וקר קרר
יש בו כדי לתרץ שעולי מבוכה לא מעט אולם אין
קול ואין הגה בחדר צמוס-הספרים חוץ מרחש רגליו של
כבוד הסופר הזונק פנשוף-צפע למרום חוקיו של סלם
צר השעון על פסגות מדפיו ורק שם, במרומי האולימפוס,
עט הוא על כרף כרוף בעור-גדי בו טבועים שם הספר ושמו
בכתב של זקב ומשם, משיאי הפליאה והורטיגו יחד,
סח הוא: "Mon Dieu, את צודקת. Alors",
הטעות אמנם שלי
אף המשרה
שלה, מדאם..."

.VI

בשנז אלוזה מתבשר חוזה-ריבנטרופ-מולוטוב כמו בגידת ברוטוס:
לא רק מוכרי-עתונים זועקים אותו, גם אלמותו של השמאל.
לילה בלילה, פניה לקיר הקפוא, היא בוכה אל החשך
דונאו שלם של דמעות בשם כל מרומיו של האל שהכזיב.

מכאן המסקנה הפרנואית הדוחקת:

חֲרָף שֶׁל דָּם מְמַשֵּׁם וְקָרָב וּבַחֲרָף נָסִים עַל נַפְשָׁם
כָּל הַעוֹפוֹת – לְמַעַט יַעֲנִים הַטּוֹמְנִים רְאִישֵׁיהֶם בְּאִילוּזִיּוֹת –
אֶל דְּרוֹם הַמְּזוּרָח, אֶל אֲרָצוֹת הַחֲמָה, אֶל לִפְנֵי-שֵׁיהֶא-מְאַחַר.
רַק בְּדַקָּה הַתְּשָׁעִים, עַל כְּלִי-שֵׁיט צָבָאִי, בֵּין מְאוֹת לּוֹבְשֵׁי חֶאקִי
מְצַלִּיחַ אִישָׁה, בְּחֶסֶדוֹ שֶׁל יָדִיד, לְהַפְלִיג מִמְּלָה שֶׁל מְרִסִי
אֲתָה וְעַם בְּנֵם הַתִּינוּק וְצַקְלוֹן-נְדוּדִים אֶל חוֹפֵי פְּלִשְׁתִּינָה,
אֲרִץ קָשָׁה שֶׁשְׁפֹתֶיהָ חֲצֻצִית וְשִׁמְשָׁה כְּבָרוֹז לְמַלְכָן.
אִךְ אֵין תַּל-אָבִיב, עִיר שֶׁל זִיפְזִיף וְחוֹל, מִשְׁכִּילָה לְזֵרוֹת חוֹל בְּעֵינֶיהָ
חֲרָף בְּתִי הַבְּאוּהֶאזוּ וְחוֹף "קֶטָה דָן", חֲרָף נֶעַם חֲנָם
שֶׁל הוֹבְרָמָן וְגֵרוֹנָמָן, מִכֶּס בְּרוֹד וְגֵרְטְרוֹד קְרָאוּס:
יָם שֶׁל אֲזִיאֶטָן מִשְׁחִיז סְפִינִים שֶׁל עֲלִיהוּם סְבִיב אֵי יְהוּדִי.

הִיא עוֹשָׂה אֶת דְּרָכָהּ אֶל לְשֹׁכְתֵי-הַגִּיּוֹס שֶׁל צָבָא הוּד מְלְכוּתוֹ אִךְ חוֹזְרָת:
לֹא מוֹסְרִי לְגִדֵּל כָּאֵן תִּינוּק כְּשֶׁאִירוּפָה בּוֹעֶרֶת בְּאֶשׁ
אֲבָל לֹא פְחוֹת לֹא מוֹסְרִי לְנִטְשׁוֹ אִם יִלְדֶת אוֹתוֹ. כַּף-הַקְּלַע
אֵינָה הַעֲנוּי הַיְחִיד בְּאוֹתָהּ אֵינְקוֹיזִיצְיָה פְּרֻטִית שְׁלָה, כְּכֹר
מִשְׁהוּ זָר וְאֶפֶל מִמְּלָכָד בְּהַ בְּסִתֵּר פְּצֻצָה מִתְקַתְקֶת
כְּמוֹ מִתְקַנָּא בְּיָפִיו שֶׁל הַגּוֹף שֶׁשׁוֹרְקִים אֲחֲרָיו בְּכַפָּר,
זֶה כּוֹסֵס בְּהַ כְּמוֹ כָּל רְסִיסֵי קְרִיסְטָל-נְאֻכָט, כְּמוֹ גִּסְטָאפּוֹ שְׁלֵם שֶׁל טְרַמִּיטִים,
שׁוּם פּוֹרְגֵטְרִיו דְּנִטְסְקִי אֵינּוּ מִשְׁתַּוְּהָ לְכַף, אֵין בְּמַלּוֹן
Larousse הַעֲבָה שְׁלָה לּוֹא גַם מְלָה יְחִידָה הַאוֹצָרֶת בְּהַ שְׁמָץ
וּוֹלְטוּז'-סוֹרִים-וְאֵימָה כְּמוֹ בְּאֵין-לְהַבִּיעַ-הַזֶּה, שְׁמַעַל
לְכֶשֶׁר הַשׁוֹנָעָה הַאֲנוּשִׁי. הִיא מִתְאַמְצָת
לְדַחֵק אֶת זֶה, נוֹתְנַת שְׁעוֹרִים בְּצַרְפֶּתִית
לְאֶפְנִידִים מְיָפוּ, נֶחֱלִיל מְתַרְבֵּשׁ הַעוֹרֵף צְלִינּוֹת לִימוּזִינִית
יּוֹם אַחַר יוֹם אֶל רְחוֹב מְגוֹרֵיהָ שֵׁישׁ בּוֹ חוֹלוֹת בְּמִקּוֹם כְּבִישׁ.
בְּעָרָב, בְּשִׁקְיָה טְרוּפָה, עַם יְקִיּוֹת כְּמוֹהָ
בְּזִמְנֶהוּף, בֵּית-סֵפֶר "הַמְרָפֵז", מוֹל קוֹ 5
הִיא שׁוֹבֶרֶת שְׁנַיִם יְפוֹת לְהַלֵּל אֶל סְלֻעֵי הַעֲבָרִית שְׁאוּמְרִים בְּהַ
כִּי "רְחִמִים" וְ"רְחִים", בְּלִשְׁנֵית, שְׁרֶשֶׁם אֶחָד
אִךְ כִּי אֵין רְגַע בּוֹ אֵין הִיא חוֹזָה מְבַשְׂרָה הַנְּטָרֵף אֶת הַהֶפֶךְ,
אֶת עֲמַק רְשָׁעוֹת הָאִירוֹנִיָה
וְתַהוֹם נְבוֹזוֹתוֹ שֶׁל הַשֶּׁקֶר הַזֶּה.

בְּ"בִילִינְסוֹן", עוֹטָה חֲלוּק-רוּפָאִים לְכֹן, גּוֹהֶרֶת
מְעַל מִיטְתָהּ חֲבֵרֶתָה הַטּוֹבָה מִימֵי וִינָה, אוֹתָה אַרוּסָה-
לְשַׁעֲבֵר שֶׁל זֶה שֶׁשְׁדָּדָה אוֹתוֹ מִמְּנָה
וְאִף-עַל-פִּי-כֹן, חֲרָף כָּל הַגִּיּוֹן, הֵן עוֹדֵן אֶהוּבּוֹת זוֹ עַל זוֹ.
– "מָה לַעֲשׂוֹת בְּשִׁבְלֵךְ?" מִתְחַנְנֶת הִיא, הַרוּפָאָה, "רַק תְּגִידִי."
– "רַק אִם תְּבַטִּיחֵי שְׁלֹא תִסְרְבִי," מְלַחֲתוֹת לָהּ שְׁפִתֵי הַחוֹלָה.
– "מְבַטִּיחָה," מְמַלְמֶלֶת הַדּוֹקְטוֹרִית. – "לֹא. תִשְׁבְּעֵי," הִיא עוֹנָה לָהּ. – "נִשְׁבַּעַת."
– "תְּנִי לִי זְרִיקָה, אֶת יוֹדַעַת שֶׁל מָה." – "זֶה אֶסוּר." – "וְלִסְבֵּל כֶּף מוֹתֵר?"

הַמַּחַט נִנְעָצָת בְּמָה שְׁנוֹתֵר בּוֹ, בְּגוֹף, מִן הַפִּימוֹתֶרֶפִּיָה.
צֶל שֶׁל חִיוֹף מְעַנָּה מְרַפְרֵף עַל פְּנִים שְׁנִשְׁלוּ מִיָּפִין.
רַעַל חוֹצָה אֶת דְּכִיּוֹ שֶׁל הַדָּם כְּמוֹ גְּלִיו שֶׁל הַלְתָה אֶת הַאֲדָס,
כְּמוֹ סְטִיכֵס אֶת הַזְּמָן, כְּמוֹ אֵילֶת-הַיַּעַר אֶת וִינָה בְּשִׁמְשׁ אוֹגוֹסְט,
כְּמוֹ מְלַח הַיָּם אֶת מְלַחֵם הָאֲחֵר, הַזּוֹכֵר, שֶׁל אֲגָמֵי הַעֵינִים,

כְּמוֹ חֵד סְפִינֵי הַעֲרָגָה אֶת הַשֶּׁקֶט
הַהוּא,
הַרוּעִם בִּי מְאֹז.

אימא שלי, ד"ר גרטי גמזו לבית היים, שהיתה תלמידתו של פרויד; נלחמה בנשק ביד עם סטודנטים יהודיים בימי "וינה האדומה" כנגד מישטרתו של הרודן האנטישמי והפרו-נאצי דולפוס; היתה אסיסטנטית-המחקר של הסופר היהודי-צרפתי הנודע אנדרה מורואה (ששמו האמיתי היה אמיל הרצוג ושאלחדים מספריו תורגמו לעברית: "דברי ימי אנגליה", "אקלימים", "שושני סתיו", "די"שאל") ונפטרה בייסורי תופת ממחלת הסרטן בהיותה רק בת 32 ((ובהיותי

כבן 5). שום אדם לא הטביע בי חותם עמוק ומעצב כמו האשה הצעירה, היפה והמיוסרת הזאת. קוראים רגישים, אוהבי אדם ושירה, שמה שיצא מלפי נכנס גם ללבם, מוזמנים בזה לחלוק עמי גם את הפואמה האישית מאוד הזאת.

* * *

בעקבות הפואמה של יוסי גמזו

יוסי היקר, קראתי בהתרגשות את הפואמה שלך "שירים לנערה על גדות הלתה", ולא רק משום הלשון הנהדרת שלך והידע החובק עולם, אלא גם משום היכולת שלך לתאר מצבים וסצינות שקרו לפני שנולדת, כגון התיקון שתיקנה גרטי ההרה את אמיל הרצוג. אני גם חושב שהשם הוא נפלא: הוא מזכיר את נהר השכחה, וגם את ספרו של המשורר חיים לנסקי "מעבר לנהר הלתה", ספר שאנשים מסורים הצליחו להביאו מסיביר הקפואה לידיעת הקורא העברי. חשבתי שאתה לא מסוגל כבר להפתיע אותי בוורטואוזיות שלך – טעיתי.

שלך,

משה גרנות

יוסי גמזו!

על כי גמזתנו – גמזתיך. כי הגיע לך.

ועל 'נערה על גדות הלתה' אומר לך ולכולם: אשרינו שזכינו בך,

כי כך מגיע לך

וגם לנו.

איתמר פרת

בוקר טוב אהוד!

אני רוצה להעביר דרכך וברשותך תגובה ראשונית לפואמה של יוסי גמזו.

שלום יוסי!

זה עתה גמרתי לקרוא את הפואמה שלך. קראתי אותה מרותקת. נתפסתי קודם כל לציטוט מפרוסט. ואז התחלתי לקרוא ונכנסתי יותר ויותר. לא אכתוב עכשיו את כל התרשמיותי כי אני ממחרת אבל חשוב היה לי להגיב מיד. תודה!

אלישבע

יוסי גמזו יקר.

התרגשתי מאוד לקרוא את שירתך על אימך. הגעגוע שאין לו סוף, ודרכו, תקופה שלמה מצוירת ביד אמן. אכן, אין גיל לזיכרון המתדפק. ניסוחיך היפים ומילותיך הנוגעות ללב הציפו

אותי בגעגועי הפרטיים. אתה ניצב על דוכן המנצחים ומנצח על המילים והשורות הנענות לך, ביד חזקה ועם זאת, במורך לב – הנוגע ללב.

שלך,
מיכל סנונית

יוסי גמזו היקר

אין זה השיר הראשון, שבו אתה משתף אותנו, הקוראים, בנהמת ליבו של ילד קטן, הניתק מזרועות אימו האוהבת. כאב ההופך ברבות הימים את הילד למשורר. אכן שירך זה מצליח לגעת במחוזות זיכרונותיהם הכואבים של אחרים ולתת להם זהות.

שישי מאיר

אהוד ידידי,

איך אפשר להעביר ליוסי גמזו את רגשי הערכתי וחיבתי על שיריו וחרוזיו הווירטואוזיים. קראתי את הפואמה "שירים לנערה על גדות הלתה" (חב"ע 849) שוב ושוב, וממש דמעתי. (לאחרונה פגשתי את יוסי באילת, דומני ב-1995).

אלי ניסן